

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ : ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΑΞΗ / ΤΜΗΜΑ : Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΕΡΙΟΔΟΥ : ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2023

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ : ΠΕΝΤΕ (5)

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ : 3 ΩΡΕΣ

Η βιοπολιτική του εθελοντισμού

Σε μια εποχή γενικευμένης κοινωνικής-οικονομικής βαρβαρότητας που εκδηλώνεται ως βαθύτατη ανθρωπιστική κρίση, ποιες βαθύτερες ψυχολογικές και κοινωνικές ανάγκες ικανοποιούν οι εθελοντικές κοινωνικές δραστηριότητες των πολυάριθμων ατόμων που επενδύουν σε αυτές; Αρκεί η επίκληση των μεγάλων κοινωνικών καταστροφών για να εξηγηθούν η μαζικότητα και η ποικιλία των νέων φαινομένων εθελοντισμού και των οργανωμένων φιλανθρωπικών δραστηριοτήτων; Αν είναι αλήθεια, όπως συχνά λέγεται, ότι το τέλος της νεωτερικότητας συνεπάγεται αυτομάτως και «το τέλος του ανθρώπου», τότε τι μπορεί να σημαίνει «ανθρωπιστική πολιτική» σήμερα;

Μολονότι έχουν διατυπωθεί, κατά καιρούς, διάφορες πολιτικές, στατιστικές και αμιγώς κοινωνιολογικές ερμηνείες αυτών των φαινομένων, δεν έχουν διερευνηθεί επαρκώς τα ψυχολογικά κίνητρα της ανθρώπινης ανάγκης για αλληλεγγύη που εκδηλώνεται μέσω του αυθόρυμπου ή του οργανωμένου κοινωνικού εθελοντισμού. Έτσι, στις ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες, η προσχεδιασμένη ελαχιστοποίηση του νεωτερικού κράτους πρόνοιας επιβάλλει τη μεγιστοποίηση των εξατομικευμένων, άμισθων και κυρίως πολιτικά ανώδυνων εθελοντικών πρακτικών.

Αναμφίβολα, κάθε οργανωμένη εθελοντική δράση έρχεται να καλύψει μια υπαρκτή κοινωνική ανάγκη, προκύπτει δηλαδή από την εμφανή ανεπάρκεια των δομών του οργανωμένου κράτους και της κοινωνίας στο να χειριστούν εγκαίρως και αποτελεσματικά τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζουν ορισμένα μεμονωμένα άτομα ή ευρύτερες κοινωνικές ομάδες. Προβλήματα που, κατά κανόνα, δημιουργούνται από τις ίδιες τις κοινωνίες οι οποίες, εκ των υστέρων, καλούνται να τα λύσουν.

Παρ' όλα αυτά, από πολυάριθμες ψυχολογικές και κοινωνιολογικές έρευνες σε όλο τον πλανήτη προκύπτει ότι η συστηματική ενασχόληση με τον κοινωνικό εθελοντισμό βοηθά όχι μόνο αυτούς που δέχονται βοήθεια αλλά και αυτούς που την προσφέρουν. Πράγματι, οι σχετικές στατιστικές μελέτες επιβεβαιώνουν ότι τα άτομα που συμμετέχουν ενεργά, συνειδητά και για μεγάλο χρονικό διάστημα σε εθελοντικές πρακτικές αισθάνονται πιο ισορροπημένα, λιγότερο δυστυχή και πολύ πιο ικανοποιημένα

από τη ζωή τους σε σύγκριση με τα άτομα που δεν εμπλέκονται σε τέτοιες αλτρονιστικές δραστηριότητες. Με άλλα λόγια, η ένταξη σε μια νέα κοινωνική ομάδα, στην οποία υποτίθεται ότι επέλεξαν να ενταχθούν «ελεύθερα» οι ίδιοι οι εθελοντές, σε συνδυασμό με το κοινωνικά επωφελές έργο που πραγματοποιούν, τους προσφέρει το πολυπόθητο -αλλά κάθε άλλο παρά ανιδιοτελές- αίσθημα αισιοδοξίας, πληρότητας και προσωπικής δικαίωσης που από καιρό είχαν απολέσει στην καθημερινή κοινωνική, εργασιακή και οικογενειακή τους ζωή!

Τι το ιδιαίτερο όμως και μοναδικό έχουν οι εθελοντικές δραστηριότητες; Αναζητώντας μια πιο σαφή εξήγηση γι' αυτό το κοινωνικό φαινόμενο, οι ερευνητές -ψυχολόγοι και κοινωνιολόγοι- διαπίστωσαν ότι η εθελοντική δραστηριότητα αναπληρώνει, έστω και φαντασιακά, τη βαθύτερη ανάγκη των ανθρώπων να επιτελούν μια προσωπική, δημιουργική και κυρίως χρήσιμη κοινωνική δραστηριότητα. Διόλου περίεργο που, στατιστικά, στον εθελοντισμό επενδύουν επωφελώς κυρίως οι άνεργοι και οι συνταξιούχοι. Αυτό τουλάχιστον προκύπτει από τις πρωτοποριακές έρευνες του Edwin Boezeman και της Naomi Ellemers στην Ολλανδία και του Theo Wehner και της ομάδας του στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης. Το απρόσμενο συμπέρασμα αυτών των ερευνών είναι ότι το ψυχολογικό πρότυπο του εθελοντή αντιστοιχεί και συνήθως αντιπροσωπεύεται από άτομα που δεν είναι καθόλου ικανοποιημένα από την επαγγελματική ή και την ιδιωτική τους ζωή. Υπό αυτή την έννοια, ο μετανεωτερικός εθελοντισμός δεν έχει καμία σχέση με την ιστορικά ξεπερασμένη αστική φιλανθρωπία, αφού πλέον προβάλλεται μαζικά ως υποκατάστατο της κανονικής εργασίας και της αποδομημένης λειτουργίας του κράτους πρόνοιας.

Οφείλουμε να συνειδητοποιήσουμε εγκαίρως το γιατί και κυρίως το πώς η μετανεωτερική πολιτική έχει επιβάλει τον εθελοντισμό ως μορφή άμισθης κοινωνικής εργασίας αλλά και ως μέσο κοινωνικής διαχείρισης και εκτόνωσης της οργής ενός ολοένα διογκούμενου αριθμού περιθωριοποιημένων πολιτών. Η ελεγχόμενη αποσάθρωση και η προσχεδιασμένη ελαχιστοποίηση του νεωτερικού κράτους πρόνοιας επιβάλλει τη μεγιστοποίηση των εξατομικευμένων, άμισθων και κυρίως πολιτικά ανώδυνων εθελοντικών πρακτικών.

Σπύρος Μανουσέλης, ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ, 14.01.2017

Κείμενο ΙΙ

Θέλω να γίνω εθελοντής!

Στις μέρες που ζούμε είναι δύσκολο για πολλούς να αντεπεξέλθουν στις κοινωνικές απαιτήσεις. Τόσο στο οικονομικό κομμάτι που – ειδικά στη χώρα μας – βιώνουμε πρωτόγνωρες καταστάσεις, όσο και στο κοινωνικό όπου, συνεχώς, η κοινωνία πλήττεται από φαινόμενα ρατσισμού, βίας, υποβάθμισης του βιοτικού επιπέδου, φτώχεια, ανεργία, εγκληματικότητα. Όλα αυτά θα είχαν λυγίσει την κοινωνία αν δεν διατηρούνταν κάποια δείγματα αλληλεγγύης σήμερα.

Η αλληλεγγύη εκφράζεται με πολλούς τρόπους κι ένας από αυτούς είναι ο εθελοντισμός. Ο εθελοντισμός έχει την έννοια της εθελούσιας προσφοράς προς το κοινωνικό σύνολο, δίχως ανταμοιβή. Είναι αλήθεια ότι η κοινωνική συνοχή δοκιμάζεται από τις διάφορες πολιτικές που ακολουθούνται, αλλά είναι επίσης αλήθεια ότι όλοι κρύβουμε έστω και λίγα δείγματα αλληλεγγύης. Ο καθένας από εμάς επηρεάζεται σε διαφορετικό βαθμό από αυτά που συμβαίνουν γύρω μας και εκφράζεται ανάλογα. Όλους, όμως, μας ενώνει η κοινή ανάγκη να προσφέρουμε σε κάποιον συνάνθρωπό μας ή σε μια ομάδα ανθρώπων ή σε ένα ίδρυμα. Και ο εθελοντισμός είναι ένας τρόπος μέσω του οποίου μπορούμε να πετύχουμε κάτι τέτοιο.

Κύριο χαρακτηριστικό είναι ότι στις περισσότερες φορές δεν ζητείται αντάλλαγμα για τις προσφερόμενες υπηρεσίες κάποιου. Βέβαια, πολλοί πιστεύουν ότι οι εθελοντές πρέπει να αμείβονται προς παραδειγματισμό περισσοτέρων ανθρώπων με αυτόν. Όμως, τα αληθινά ένστικτα, που μας οδηγούν σε τέτοιες πράξεις, δεν χρειάζονται αντάλλαγμα για να επιβραβευθούν. Επιβραβεύονται με την επιτέλεση ενός έργου που προσφέρεται στην κοινωνία ή με τη βοήθεια προς τους συνανθρώπους.

Κάποιος μπορεί να γίνει επίσημα εθελοντής προσφέροντας και συνδράμοντας σε μη κυβερνητικές οργανώσεις ή ιδρύματα. Έτσι, αναγνωρίζεται η προσφορά του και πολλοί ακολουθούν το παράδειγμά του. Μπορεί, όμως, να γίνει και ανεπίσημα. Αυτό συμβαίνει σε απλά, καθημερινά πράγματα, όπως μια αιμοδοσία και μια βοήθεια σε ηλικιωμένο ή σε άπορο. Κι αυτό, ακριβώς, είναι που γιγαντώνει την αξία του εθελοντισμού. Δηλαδή, μπορεί οποιοσδήποτε να ενασχοληθεί και να προσφέρει σημαντικά, με μικρό κόπο. Ο εθελοντισμός υπάρχει ανάμεσά μας, σε διάφορες καταστάσεις της καθημερινότητας.

Σήμερα, ο εθελοντισμός τείνει να πάρει εξειδικευμένες μορφές. Πλέον, υπάρχουν διακριτές ομάδες δράσης. Για παράδειγμα, υπάρχει η οικολογία που, με διάφορες δράσεις (δεντροφύτευση, αναδάσωση, ανακύκλωση), ωθεί τον κόσμο να στραφεί προς τη φύση και να βοηθήσει στην προστασία και εξέλιξη του περιβάλλοντος. Υπάρχουν επίσης οι αιμοδοσίες, δωρεές οργάνων και σώματος και γενικά η πρόνοια για ασθενείς, τοξικομανείς και Α.Μ.Ε.Α. Διάφορες αθλητικές, κοινωνικές ακόμα και εκπαιδευτικές δράσεις, υποκινούνται μόνο από αλτρουιστικά αισθήματα και βοηθούν το κοινωνικό σύνολο για την προετοιμασία και ένταξη νέων στην κοινωνία. Το μεγαλύτερο παράδειγμα εθελοντικής προσφοράς παραμένει για τη χώρα μας η διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004, επειδή είμαστε χώρα που δεν εκμεταλλευτήκαμε καλά τους οικονομικούς πόρους. Κι όμως. Χιλιάδες εθελοντές έσπευσαν να συνδράμουν, ο καθένας σε μικρό βαθμό, για να χαρίσουν αυτούς τους αγώνες στην Ελλάδα και σε ολόκληρο τον κόσμο. Λαμπαδηδρόμοι, βοηθοί, χορευτές, μουσικοί, έδωσαν την καλύτερη απάντηση σε αυτούς που αμφισβήτησαν τη δύναμη του εθελοντισμού.

Ο εθελοντισμός βρίσκεται μέσα μας. Το θέμα είναι να ψάξουμε να το βρούμε και να κάνουμε κι εμείς κάτι καλύτερο. Να ασχοληθούμε και να πούμε «Είμαι μέσα!».

(Σάββας Ιορδανίδης, 19 ετών, φοιτητής Ιατρικής Α.Π.Θ.), πηγή: protagon.gr, 25 /2/2013

Κείμενο III

Μαχμούντ Νταρούϊς, Να σκέφτεσαι τους άλλους

Καθώς ετοιμάζεις το πρωινό σου, να σκέφτεσαι τους άλλους.

Μην ξεχνάς να ταΐζεις τα περιστέρια.

Όταν πολέμους ξεκινάς, να σκέφτεσαι τους άλλους.

Μην ξεχνάς όσους λαχταρούν την ειρήνη.

Όταν πληρώνεις το νερό, να σκέφτεσαι τους άλλους.

Εκείνους που μόνο τα σύννεφα έχουν να τους θηλάσουν.

Όταν γυρνάς στο σπιτικό σου, να σκέφτεσαι τους άλλους.

Μην ξεχνάς όσους ζουν σε αντίσκηνα.

Όταν τ' αστέρια μετράς πριν κοιμηθείς, να σκέφτεσαι τους άλλους.

Εκείνους που δεν έχουνε πού να πλαγιάσουν.

Όταν ελεύθερα μιλάς, να σκέφτεσαι τους άλλους.

Εκείνους που δεν τους αφήνουν να μιλήσουν.

Και καθώς σκέφτεσαι εκείνους, τους άλλους,

Στον εαυτό σου γύρισε και πες:

«Αχ και να ήμουν ένα κερί στο σκοτάδι».

.....

Ποίημα από την έκδοση «Μαχμούντ Νταρούνις... να σκέφτεσαι τους άλλους – 12 ποιήματα των Παλαιστίνιου ποιητή»

Παρατηρήσεις

ΘΕΜΑ 1º:

Το **Κείμενο I** ξεκινά με τρία ερωτήματα. Ποια απάντηση δίνει ο συγγραφέας στο δεύτερο ερώτημα; Να απαντήσετε σε μία παράγραφο 70 – 80 λέξεων.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 2º:

B1. Να επιβεβαιώσετε ή να διαψεύσετε τους ακόλουθους ισχυρισμούς που αναφέρονται στα **Κείμενα I και II**:

Στο Κείμενο I:

1. Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι η αδυναμία του κράτους να αντιμετωπίσει τα κοινωνικά προβλήματα είναι η αιτία εκδήλωσης εθελοντικής δράσης.
2. Δραστήρια κοινωνικά κι επαγγελματικά άτομα γίνονται κατά κανόνα εθελοντές.

Στο Κείμενο II:

1. Ο νεαρός εθελοντής θεωρεί ότι ο εθελοντισμός πρέπει να αμείβεται, γιατί κάτι τέτοιο θα αποτελέσει κίνητρο και για άλλους να ασχοληθούν με τον εθελοντισμό.
2. Κάποιος μπορεί να γίνει εθελοντής είτε επίσημα, είτε ανεπίσημα.
3. Παρόλο που η χώρα μας δεν εκμεταλλεύτηκε καλά τους οικονομικούς πόρους για τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004, η δράση των εθελοντών επέτρεψε να έχει μια άψογη διοργάνωση.

Μονάδες 10

B2.a. Να ερμηνεύσετε τη χρήση των ερωτήσεων στην πρώτη παράγραφο του **Κειμένου I**.

Μονάδες 5

- β. Ποιος είναι ο ισχυρισμός τον οποίο επιχειρεί να αποδείξει ο συγγραφέας στην τέταρτη παράγραφο του **Κειμένου I**; «Παρ' όλα αυτά,... Πράγματι, ... Με άλλα λόγια...»: με ποιον τρόπο οι λέξεις αυτές τον βοηθούν να επιτύχει τον σκοπό του;

Μονάδες 5

- γ. Το **Κείμενο II** αποτελεί προσωπική μαρτυρία νεαρού εθελοντή. Ποιες γλωσσικές επιλογές καταδεικνύουν την υποκειμενικότητα των απόψεων;

Μονάδες 5

B3. Συγκρίνοντας τα **Κείμενα I και II** ποια συμπεράσματα θα μπορούσαμε να διατυπώσουμε σχετικά με τα κίνητρα που ωθούν έναν άνθρωπο σε εθελοντική δράση;

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3º:

Αξιοποιώντας τους κειμενικούς δείκτες του ποιήματος να ερμηνεύσετε τον τελευταίο στίχο: «Αχ και να ήμουν ένα κερί στο σκοτάδι». Ποιοι λόγοι νομίζετε ότι θα εμπόδιζαν έναν νέο ν' ανταποκριθεί σ' αυτή την προτροπή; Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 150 λέξεων.

ΘΕΜΑ 4º:

Ο εθελοντισμός θεωρείται αναγκαίος για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που επισώρευσε η κρίση της εποχής. Με βάση αυτή τη διαπίστωση, να επιχειρηματολογήσετε για τη σπουδαιότητα και την προσφορά του εθελοντισμού σε προσωπικό και σε συλλογικό επίπεδο. Το κείμενό σας να έχει τη μορφή άρθρου (350 λέξεις)

Μονάδες 30

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ !!!

σας